

МОДЕЛЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ ЕФЕКТИВНИХ РІШЕНЬ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

К.е.н. Н.С. Артемонова, А.В. Атрашкова

Одеський національний політехнічний університет
Україна, м. Одеса

Процес управління фінансовою діяльністю організації передбачає розробку та прийняття рішень щодо руху коштів та контролю за їх використанням. Загальним критерієм прийняття ефективних рішень є перевищення фінансового результату над витратами.

Існує чимало методик, які розроблені для підвищення ефективності процесів розробки управлінських рішень. Вони є переважно інструментарієм фінансового аналізу, використання якого дозволяє оцінити поточний фінансовий стан підприємства, визначити достовірні причини щодо його змін, спрогнозувати перспективи розвитку або занепаду діяльності підприємства. Це є важливим у розробці стратегії діяльності стосовно вкладання інвестицій, розробки інноваційних проектів, стратегії і тактики ант кризової діяльності тощо.

До основних фінансово-аналітичних інструментів можна віднести наступні:

- модель основного балансового рівняння;
- модель беззбитковості;
- моделі оцінки та прогнозування фінансового стану підприємства;
- методи удосконалення та інші.

Розглянемо стисло деякі з них.

Сутність моделі балансового рівняння полягає в тому, що загальна величина активів (А) завжди дорівнюватиме суті власного капіталу (ВК) та зобов'язань організації (З), тобто:

$$A = BK + Z \quad (1)$$

Формування власного чистого оборотного капіталу (ВОК) представляється таким чином:

$$\text{ВОК} = \text{ОК} + \text{КЗ}, \text{ або } \text{ВОК} = (\text{ВК} + \text{ДЗ}) - \text{НА},$$

де КЗ – короткострокові зобов'язання;

ДЗ – дебіторська заборгованість;

НА – необоротні активи.

У моделі ВОК поєднується прибутковість та ризик, тобто менеджери повинні враховувати те, що збільшуючи розмір ВОК, підприємство знижує ризик втрат платоспроможності, та збільшує мобільність підприємства. Зниження обсягу ВОК може означати вкладення активів в інвестиційну діяльність та можливість появи фінансових проблем.

Мінімальною вимогою до управління компанією в ринкових умовах є забезпечення беззбитковості. Це передбачає окупність як постійних так і змінних витрат.

Під час прийняття рішень щодо планування виробництва, фінансових результатів менеджер має визначити: при якому обсязі виробництва товару буду беззбитковим та надалі може приносити прибуток. З цього приводу визначається величина маржинального доходу, який представляє собою різницю між доходом від реалізації (ДР) та змінними витратами (ЗВ) підприємства.

$$\text{МД} = \text{ДР} - \text{ЗВ} \quad (2)$$

Точка беззбитковості ($T_{\sigma\lambda z}$) обчислюється для певного виду товару та дорівнює:

$$T_{\sigma\lambda z} = \frac{ПВ}{СЗМД}, \quad (3)$$

де ПВ – сума загальних постійних витрат;

СЗМД – середньозважений маржинальний дохід.

Прогнозування – суттєвий елемент процесу розробки управлінських рішень. Існує багато моделей щодо прогнозування фінансового стану суб'єкта господарювання та можливості його банкрутства, які успішно застосовуються в антикризовому менеджменті при проведенні фундаментальної діагностики. Але застосовувати треба тільки адаптовані моделі щодо проведення моніторингу та визначення рівня безпеки і

можливості запобігання банкрутства. Однією з таких моделей є коефіцієнт Бівера:

$$K_{\sigma} = \frac{(ЧП + А)}{ДЗ + ПЗ} \geq 0,2, \quad (4)$$

де ЧП та А – чистий прибуток та амортизація;

ДЗ, ПЗ – довгострокові та поточні зобов'язання.

Якщо $K_{\sigma} < 0,2$, вважається, що структура балансу підприємства є незадовільною, а при $K_{\sigma} > 0,2$ – не виключається можливість того, що підприємство працює в борг.

При незадовільності структури балансу розраховують коефіцієнт відновлення платоспроможності ($K_{відн}$) у найближчі 6 місяців.

$$K_{відн} = \frac{K_{нк} + \frac{6}{T} \times (K_{нк} - K_{нн})}{K_{н(норм.)}} \geq 1, \text{ де} \quad (5)$$

$K_{нк}$, $K_{нн}$ – коефіцієнт покриття на кінець та початок звітного періоду;

$K_{н(норм.)}$ – нормативне значення коефіцієнту покриття (дорівнює 2);

T – звітний період у місяцях.

Якщо $K_{відн} < 1$, то підприємство у найближчі 6 місяців не має можливості для відновлення платоспроможності, тобто існують ризики. Інструменти оцінки задовільності структури балансу та можливості відновлення або втрати платоспроможності також використовуються для оцінки санаційної спроможності суб'єкту підприємства задля надання об'єктивної інформації потенціальному інвестору щодо викладання коштів в інвестиційний проект.

Для оцінки ймовірності банкрутства можна використовувати моделі Альтмана, Спрінгейта, Тафлера, Лиса та інші. Це дає можливість перевірити розрахунки та спів ставити деякі показники задля прийняття ефективних управлінських рішень.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Шпанковська Н.Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 328с.
2. Кононенко О., Маханько О. Аналіз фінансової звітності – 5-е вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2010 – 232с.
3. Петруня Ю.Є., Говоруха В.Б., Літовченко Б.В. та ін.. Прийняття управлінських рішень. Навч. посіб. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.